

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

СОЦИОЛОГИЈА

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2023./2024.

SOC.51.SR.R.K1.24

60171

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

С *УК*

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

(Матура)   државна матура

УК

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

ОВДЕ ПРИТИСНУТИ И ОТРГНУТИ!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

СОЦИОЛОГИЈА

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

S
O
C

Лист за одговоре

D-S051

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Шифра оцењивача: _____

SOC.51.SR.R.L1.02

60172

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

S O C

17.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
18.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
19.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
20.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
21.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
22.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
23.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
24.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
25.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
26.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
27.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
28.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
29.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
29.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
30.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
30.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
31.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
31.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
32.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
32.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	2 ☐ NO ☐
33.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
33.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	2 ☐ NO ☐

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 22 странице, од тога 3 празне.

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Која од наведених наука истражује друштвене односе попут социологије?

- A. биологија
- B. естетика
- C. фонетика
- D. психологија

(1 бод)

2. Који од наведених облика друштвеног живота проучава микросоциологија?

- A. интеракцију између чланова породице
- B. разлоге осиромашења породица у Хрватској
- C. утицај друштвених мрежа на васпитне трендове
- D. промене породичне структуре у Истарској жупанији

(1 бод)

3. Која социолошка перспектива тумачи друштво као систем састављен од супростављених друштвених група које се међусобно надмећу за моћ?

- A. функционалистичка
- B. интеракционистичка
- C. конфликтна
- D. структуралистичка

(1 бод)

4. Ученици на настави Социологије спроводе истраживање о утицају учесталог кашњења ученика на наставу на њихов школски успех. Који је њихов следећи корак у истраживању након шта су поставили проблем те истражили постојеће податке и литературу?

- A. извођење закључака
- B. постављање хипотезе
- C. представљање резултата
- D. спровођење истраживања

(1 бод)

5. Којим појмом се користи Е. Диркем у тумачењу, нпр. постојања новца или језика у одређеном друштву?

- A. аномијом
- B. друштвеном чињеницом
- C. механичком солидарношћу
- D. органском солидарношћу

(1 бод)

6. Пажљиво прочитајте текст.

Путописац и његова супруга путовали су годину дана светом и истраживали шта љубав значи представницима различитих култура. Кроз то путовање посматрали су, забележили и снимили животе 120 људи, од номадских ловаца и сакупљача до холивудских *селебритија*, како би сазнали шта за њих значе љубав, брак, превара и развод.

Коју методу је применио путописац у својем истраживању описаном у тексту?

- A. анализу докумената
- B. анкету
- C. експеримент
- D. етнографско истраживање

(1 бод)

Социологија

---

7. Којем типу стратификацијског система припада пример изразите друштвене неједнакости темељене на расној припадности карактеристичан за југ САД-а у 18. веку?

- A. феудалном
- B. кастинском
- C. класном
- D. робовласничком

(1 бод)

8. Који од наведених примера свакодневног живота појединаца се **не односи** на ритуал?

- A. промена школе
- B. одлазак на литургију
- C. породични недељни ручак
- D. испијање кафе у локалном кафићу

(1 бод)

9. Који облик склапања брака се појављује искључиво у модерном друштву?

- A. склапање брака у државним институцијама
- B. куповина младе од стране младићеве породице
- C. склапање брака у религијским организацијама
- D. договорени бракови између породица младенаца

(1 бод)

10. Како се назива врста породице у којој млади брачни пар живи у домаћинству женине породице?

- A. билинеарна
- B. матрилокална
- C. неолокална
- D. патрилинеарна

(1 бод)

11. Која од наведених тврдњи се односи на социолошки приступ у објашњавању девијантности?

- A. Зависност о дрогама резултат је генетске структуре појединаца.
- B. Склоност према дрогама повећава се код екстровертних појединаца.
- C. На појаву зависности о дрогама утиче суседство у којем појединац живи.
- D. Склоност према дрогама повезана је с хормоналним променама у телу појединца.

(1 бод)

12. Пажљиво прочитајте текст.

Маја је због посла пре годину дана отишла да живи у Јапан. Иако је задовољна платом, имала је потешкоћа с прихватањем организације радног времена и строгих друштвених правила у Јапану. Маја је у разговору с пријатељицом рекла да је напустила своја уверења и почела усвајати строгу радну етику и нова правила понашања.

Како се назива врста социјализације описана у тексту?

- A. обрнута
- B. примарна
- C. развојна
- D. ресоцијализација

(1 бод)

13. Која од наведених значајки друштвене групе је према Ч. Х. Кулију заједничка примарним и секундарним друштвеним групама?

- A. формална правила
- B. циљна оријентисаност чланова
- C. јасна социјална граница групе
- D. имперсонални односи унутар групе

(1 бод)

14. Које од наведених обележја је заједничко свакој врсти гомиле?

- A. формалност
- B. интимност
- C. рационалност
- D. сугестибилност

(1 бод)

Социологија

---

15. Који од наведених елемената идентитета је основ постигнутих друштвених положаја у модерном друштву?

- A.** доб
- B.** етницитет
- C.** пол
- D.** занимање

(1 бод)

16. Који од наведених примера друштвених промена у савременом друштву је подстакнут глобализацијом и информационо-комуникационом технологијом?

- A.** настанак штампаних медија
- B.** зачетак занатске производње
- C.** слаба хоризонтална покретљивост
- D.** развој целоживотног образовања

(1 бод)

II Задачи кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју или једноставном реченицом).
Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.
Тачан одговор доноси један бод.

17. Како О. Конт назива стадијум друштва који је темељ развоја свих осталих стадијума друштва?

(1 бод)

18. Која теоријска перспектива упоређује главне делове друштва с деловима људског организма?

(1 бод)

19. Којом компонентом културе се користе појединци када у својој комуникацији на друштвеним мрежама употребљавају емотиконе (осећајнике)?

(1 бод)

20. На који тип девијантности се односи пример младића који се некажњено свакодневно вози трамвајем без купљене карте?

(1 бод)

Социологија

---

21. Пажљиво прочитајте текст.

У сваком друштву постоје привремени, бесперспективни и слабо плаћени послови, а сиромашни и ниже рангирани друштвени слојеви осигуравају радну снагу за обављање таквих послова. Због тог је друштвена стратификација нужна и неопходна.

Која теоријска перспектива тумачи постојање друштвене стратификације на начин описан у тексту?

(1 бод)

22. Пажљиво прочитајте текст.

Успеси хрватске фудбалске репрезентације на светским првенствима 2018. и 2022. године оснажиле су култ репрезентације која је у хрватском друштву подстакнула заједништво те осећај поноса и припадности хрватској држави.

Која врста секундарног идентитета је описана у тексту?

(1 бод)

23. Како се назива брак склопљен између једне жене и двојице мушкараца истовремено?

(1 бод)

24. Како се назива компонента друштвене структуре која се односи на очекивана понашања појединаца, нпр. учење ученика у школи?

(1 бод)

25. Пажљиво прочитајте текст.

Хрвојева мама је лекарка и има велики круг пријатеља од којих су неки лекари, адвокати и високи државни службеници, а неки собосликар и керамичари. Одрастајући од малих ногу у таквој околини, Хрвоје је научио склапати пријатељства и познанства са широким кругом људи различитог друштвеног положаја.

Како се назива мрежа познанстава са широким кругом људи описана у тексту?

(1 бод)

26. На коју врсту распршеног колективног понашања се односи праћење доминантних трендова у уређењу станова?

(1 бод)

27. У којем типу насеља се према Г. Симелу безусловно појављује блазираност појединаца?

(1 бод)

28. Како се назива културна промена која омогућује изразити технолошки напредак, нпр. у лечењу тешких болести применом ласерске технологије у медицини?

(1 бод)

III Група задатака

Счедећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следе два задатка **кратког одговора** у којима морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Сваки тачан одговор доноси један бод.

29. Пажљиво прочитајте текст.

У последње време све су гласније расправе о томе како очувати наш планет. Расправља се о забрани производње аутомобила који остављају већи угљенички отисак како би се очувала биолошка разноликост за следеће генерације. Знамо да је наш планет превише загађен и да је човекова активност довела до тог загађења.

Тако је, на пример, производња генетски модификоване хране осигурала више хране за све шта је довело до повећања популације, а повратно је повећање популације изазвало пораст индустријске производње, шта је утцало на загађење ваздуха и тла. Живот у таквом друштву постаје све неизвеснији и несигурнији.

29.1. Како се назива концепт који заговара идеје о очувању околине за будуће генерације описан у првом одломку текста?

(1 бод)

29.2. Како У. Бек назива друштво описано у другом одломку текста?

(1 бод)

30. Пажљиво прочитајте текст.

Светски економски форум објавио је извештај о друштвеној покретљивости појединаца у 82 државе. Према том извештају, особи рођеној у Данској која се роди у породици с јако ниским примањима, требаће две генерације да дође до средњег ранга примања. У Бразилу или Јужноафричкој Републици за достизање средњег ранга примања потребно је чак девет генерација, ако се претпостави да ће се раст и развој тих земља одвијати темпом којим се данас развијају.

Извор: према: www.lidermedia.hr, 2023.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

30.1. Које обележје система стратификације у модерном друштву је према тексту карактеристично за Данску?

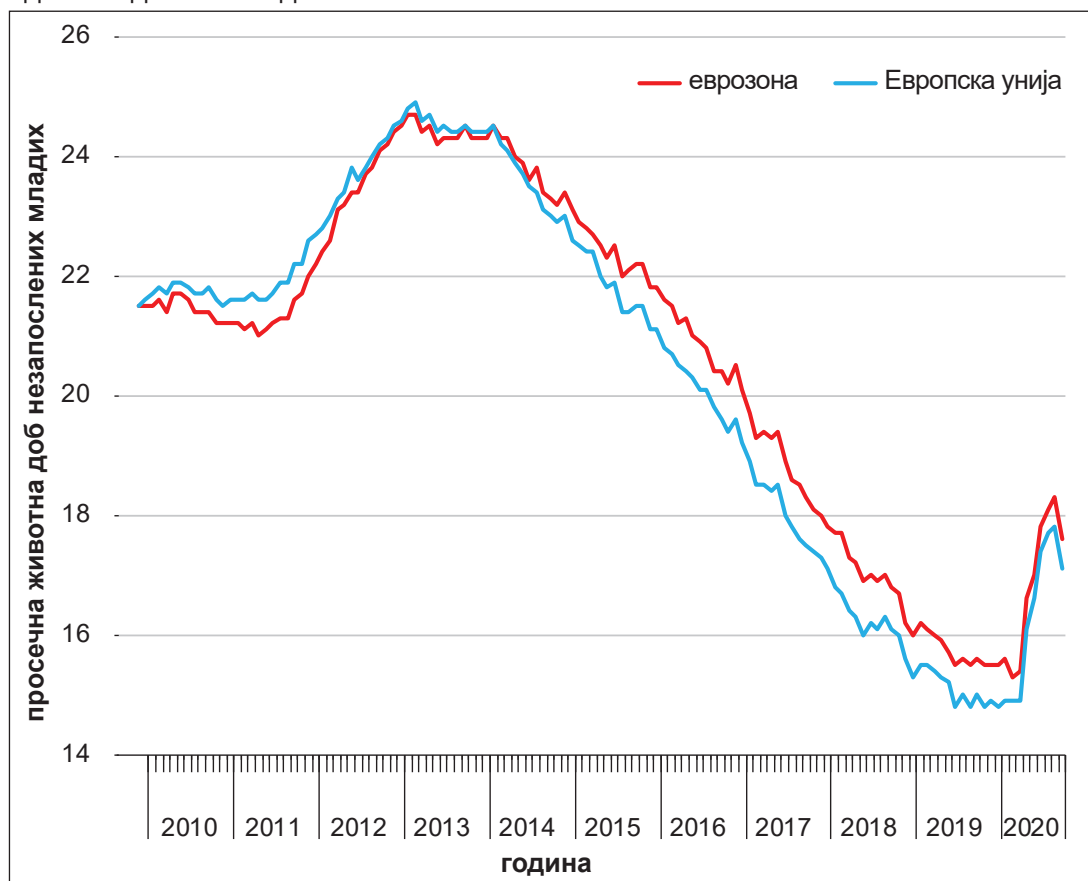
(1 бод)

30.2. Која врста друштвене покретљивости је описана у тексту?

(1 бод)

31. Пажљиво погледајте графички приказ.

Графички приказ 1. Кретање стопе незапослености младих у еврозони и Европској унији од 2010. до 2020. године

Извор: Евростат. 2020.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

31.1. Која група земаља према графичком приказу има нижу просечну животну доб незапослених младих од 2015. до 2019. године?

(1 бод)

31.2. Наведите према графичком приказу годину у којој је била најнижа стопа незапослености у обе групе земаља.

(1 бод)

Следећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следи један задатак **кратког одговора** у којем морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом и један **задатак продуженог одговора** у којем морате одговорити с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је важно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор у задацима кратког одговора доноси један бод, а у задацима продуженог одговора доноси један или два бода.

32. Пажљиво прочитајте текст.

Скинхеди су се појавили у Великој Британији касних шездесетих година прошлог века. Изворно тај покрет, у почетку релативно неважан, није био расистички. Био је реакција на хипи културу и распад британске привреде. (...) хипици су имали дугу косу и ишли на мировне протесте па су скинхеди обријали главу и насиљем се користили као средством истицања своје мужевности. Покрет скинхеда, већина којих је у то време потицала из радничке породице, делио је многе вредности с имигрантима који су, баш попут скинса, били на маргини друштва у расапу. И једни и други слушали су ска и реге музику. (...)

Тек су у касним седамдесетим скинхеди уистину почели нагињати насиљу. Парола из тог времена „нема будућности“, био је језгровит израз друштвеног нереда у којем је покрет учествовао. Постао је радикалнији и почео се бунити против растућег сиромаштва у британском друштву и социоекономске политике која је маргинализовала младе људе из радничког слоја. Скинси су за своју паролу прихватили узвик „Ои!“ према којем је и „ои музика“ добила име. У песмама су се супростављали поретку, привредној и социјалној политици Маргарет Тачер те занемаривању беле радничке класе.

Извор: *Спорт и насиље у Европи*, 2007.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 32.1.** Којим социолошким појмом се означава скуп норми и вредности скинхеда описан у другом одломку текста с обзиром на њихов однос према доминантној култури?

(1 бод)

- 32.2.** Наведите и објасните тип друштвеног покрета према А. Турену који је у складу с борбом скинхеда за права радничке класе.

(2 бода)

33. Пажљиво прочитајте текст.

Кикурел је своје истраживање спровео у два калифорнијска града са по приближно 100 000 становника. Социоекономске карактеристике становништва оба града биле су сличне. Према структуралним теоријама, број деликвената произведених притисцима друштвене структуре морао би у оба града бити сличан. Међутим, Кикурел је установио знатну разлику у броју ухапшених и оптужених деликвената. Он тврди да се та разлика може објаснити једино величином, организацијом, политиком и праксом служби за малолетнике и полиције.

Тако је град с вишом стопом делинквенције запошљавао више социјалних радника који су се бавили малолетницима и имао исцрпније досјее о преступницима; у другом је граду та стопа изразито флукуисала. Кикурел доказује да у том граду реакција полиције на деликвенцију „прилично варира, зависно о публицитету који случају дају локалне новине или о притиску градоначелника, шефа или заповедника полиције”. Стога се може рећи да друштвена реакција изравно утиче на стопу деликвенције.

(...) Правда је резултат договарања у процесу интеракције. Производња деликвената зависи такође о начинима организације служби за малолетнике и полиције, о њиховој политици и о притисцима локалних медија и политичара.

Извор: *Социологија: теме и перспективе*, 2002.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 33.1.** Како се назива поступак којим се преступници реакцијом полиције и медија обележавају као деликвенти на начин описан у тексту?

(1 бод)

- 33.2.** Наведите и објасните социолошку перспективу описану у задњем одломку текста.

(2 бода)

Празна страница

Празна страница

Празна страница